

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

۲۰۲۴/۰۱/۰۸

سید عظیم حسینی

نگاهی بر سازمان های همکاری های اقتصادی

منطقه ئی - قسمت سیزدهم سازمان همکاری شانگهای

سازمان همکاری شانگهای Shanghai Cooperation Organization (SCO) در ابتدا شانگهای (۵) سازمانی بین الدولتی و با هدف همکاری های امنیتی، انرژی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تاسیس شده است. در ۲۶ اپریل سال ۱۹۹۶ و در شهر شانگهای چین پنج کشور جمهوری فدراتیف روسیه، جمهوری خلق چین، جمهوری قزاقستان، جمهوری قرغیزستان و جمهوری تاجکستان با هدف تقویت اعتماد متقابل و خلع سلاح در مرزهای طولانی خود، تشکلی به نام "شانگهای" را تاسیس کردند. البته پیش از آن در سفر گورباچف رئیس جمهور وقت اتحاد جماهیر شوروی به چین در سال ۱۹۸۹، مذاکرات سطح بالایی در خصوص حل و فصل اختلافات مرزی آغاز شده بود، لیکن پس از فروپاشی

اتحاد جماهیر شوروی، هرکدام از جمهوری ها این مذاکرات را به تنهایی پی گرفته بودند. دو موافقت نامه امضا شده توسط سران پنج کشور قزاقستان، چین، قرغیزستان، روسیه و تاجکستان به ترتیب در سال ۱۹۹۶ در شهر شانگهای و در سال ۱۹۹۷ در شهر مسکو پیرامون اعتماد سازی در مناطق مرزی و خلاصه اسناد امضا شده در جریان نشست های آلماتا (۱۹۹۸)، بیشکک (۱۹۹۹) و دوشنبه (۲۰۰۰)، مقدمات جدی تقویت و گسترش تعاملات و همکاری های دیپلماتیک و منطقه ای این کشورها و زمینه ساز حقوقی شکل گیری سازمان همکاری شانگهای گردید. سرانجام در پنجمین اجلاس سران در شهر شانگهای چین به تاریخ (۱۵ جون ۲۰۰۱) کشور های عضو شانگهای، جمهوری

د پانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولی

ازبکستان را نیز به عضویت پذیرفتند و با امضای بیانیه‌ای، تشکیل سازمان همکاری شانگهای را اعلام نمودند. یک سال بعد و در اجلاس سران در شهر پترزبورگ (جون ۲۰۰۲)، ساختار سازمانی مورد توافق قرار گرفت و سند آن به امضا رسید؛ در آن سند، مباحث مربوط به تشکیلات حقوقی، سیاسی، اصول و اهداف سازمان مشخص گردید. این سازمان در سال ۲۰۰۱ میلادی توسط رهبران کشور های چین، روسیه، قزاقستان، قرغیزستان، جمهوری تاجکستان تشکیل شد. شانگهای سازمانی است که در سال ۱۹۹۶ میلادی تاسیس شد. و پس از عضویت ازبکستان تغییر نام داد

و به سازمان همکاری‌های شانگهای مشهور شد. زبان رسمی کاری سازمان همکاری‌های شانگهای چینی و روسی است. در تاریخ ۱۰ جون ۲۰۱۵ این سازمان با عضویت هندوستان و پاکستان موافقت نمود. این کشورها دو سال بعد همه شرایط را برای عضویت کامل در این سازمان اجرا کردند و عضویتشان

در سازمان همکاری شانگهای در اجلاس سران کشورهای عضو این سازمان در ۹ جون ۲۰۱۷ که در آستانه، پایتخت قزاقستان برگزار شد، به تصویب رسید. در تاریخ ۱۷ سپتامبر در اجلاس سران در دوشنبه پایتخت تاجیکستان، این سازمان با عضویت ایران نیز موافقت نمود و در کمتر از دو سال و همزمان با برگزاری اجلاس مجازی سران کشورهای های عضو این سازمان در ۴ جولای ۲۰۲۳ در هند عضویت رسمی جمهوری اسلامی ایران در این سازمان تصویب و اعلام شد. افغانستان علاقه مند به پیوستن به SCO به عنوان عضو کامل است، اما تاکنون این امر محقق نشده است. کشورهای عضو SCO به دلایل مختلفی از جمله عدم ثبات سیاسی و امنیتی افغانستان در این مورد تردید دارند. با وجود اینکه افغانستان عضو ناظر این سازمان است، از طالبان که حالا قدرت سیاسی را در کابل در اختیار دارد، به این جلسه دعوت نشده بود.

سازمان شانگهای به ناتوی شرق معروف است

نقش این سازمان از زمان تأسیس آن تاکنون در منطقه افزایش یافته است. این سازمان، برخلاف سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (پیمان ناتو) و پیمان وارسا سابق، هنوز یک معاهده دفاعی چندجانبه به‌شمار نمی‌رود.

این سازمان که به ناتوی شرق موسوم شده و از سازمان‌های مهم بین‌المللی است که دو عضو مهم شورای امنیت یعنی چین و روسیه نیز عضو این سازمان هستند. همچنین عضویت اقتصادهای نوظهور مانند هند به آن اعتباری دوچندان بخشیده است. با وجود اینکه چهار کشور با توانایی انرژی هسته‌ای و سرانه ناخالص خوبتر، عضو این سازمان

هستند، شانگهای تا به حال نتوانسته است آن طور که باید جایگاه شایسته ای در جهان به دست آورد و تأثیرگذاری بسزایی داشته باشد.

همکاری اقتصادی کشورهای عضو، به عنوان یکی از اولویت‌های فعالیتی سازمان شانگهای، شناخته شده است. همکاری‌های اقتصادی و تجاری در گام دوم پس از رفع مسائل امنیتی و سیاسی، مورد توجه قرار گرفت. در نخستین ملاقات سران کشور های عضو در تاریخ ۱۴ سپتامبر ۲۰۰۱ در شهر الماتا، یادداشتی بین این کشورها در مورد اهداف و محورهای اصلی همکاری اقتصادی و منطقه ای و همچنین ایجاد شرایط مساعد در زمینه تجارت و سرمایه گذاری به امضا رسید

زمینه‌های همکاری سازمان شانگهای:

همکاری های اعضای سازمان را در سه زمینه سیاسی و امنیتی، اقتصادی و اجتماعی می‌توان مورد بررسی قرار داد.

۱: همکاری در زمینه های سیاسی و امنیتی:

- اتخاذ مواضع مشترک در سیاست خارجی و اتخاذ سیاست‌های مشترک در مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی؛

- اقدام مشترک در زمینه مبارزه با تروریسم، افراط گرایی و جدایی طلبی، مبارزه با قاچاق مواد مخدر، قاچاق سلاح و مهاجرت غیرقانونی؛

- همکاری در زمینه کنترل تسلیحات و خلع سلاح.

۲: همکاری در زمینه اقتصادی و تجاری:

- تقویت و گسترش همکاری‌های اقتصادی و منطقه‌ای؛

- گسترش تجارت، سرمایه‌گذاری و ایجاد محیط مناسب برای رسیدن به جریان

آزاد سرمایه، کالا و خدمات در کشورهای عضو؛

- برداشتن موانع در جهت گسترش و تقویت حمل و نقل جاده‌ای؛

- تبادل اطلاعات در زمینه‌های گوناگون؛

- همکاری در زمینه ترانزیت انرژی؛

- مدیریت منابع آب در منطقه.

۳: همکاری در زمینه اجتماعی: همکاری‌های آموزشی، ورزشی، صحت،

گسترش توریسم و تبادلات فرهنگی

اهداف و وظایف

مهمترین اهداف و وظایف سازمان همکاری شانگهای عبارتند از:

- تقویت اعتماد متقابل، دوستی و حسن همجواری میان کشورهای عضو برای تثبیت همکاری های چند وجهی در زمینه های اقتصادی و سیاسی؛
- همکاری مشترک برای مقابله با تروریزم، جدایی طلبی و افراط گرایی در تمام اشکال آن.
- تشویق همکاری های منطقه ای در زمینه های مختلف سیاسی، تجاری، اقتصادی، دفاعی، محیط زیست، فرهنگی، علمی، تکنالوژی، آموزشی، انرژی، حمل و نقل و غیره.
- اقدام مشترک و مشارکت جمعی برای ایجاد رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متوازن و جامع در منطقه، به منظور افزایش استانداردها و ارتقای شرایط زندگی در کشورهای عضو؛
- هماهنگی رهیافت ها برای تعامل در اقتصاد جهانی؛
- تقویت همکاری با سایر کشور ها و سازمان های بین المللی؛
- همکاری در زمینه ممانعت از منازعات بین المللی و حل مشکلاتی که جهان در قرن ۲۱ با آن مواجه خواهد شد. ادامه دارد